

זוהי תכניתו של שר החינוך פירון: הקמת מרכזי למידה חיצוניים עבור תלמידי מערכת החינוך החרדי

מרכזי פירון

מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל דנה, השבוע בירושלים, בהשלכות מיזמי החינוך החדשים שמוכילה ממשלת נתניהו השלישית ■ החשש: "גורמים עוינים ומסוכנים מבקשים לקעקע את היהדות החרדית ומפתים אברכים לעזוב את הכוללים" ■ הפתרון: הקמת ועדת חינוך מיוחדת ■ כל הפרטים עמ' 2-4

חשיפה ראשונה: מה הם 'מרכזי הלימוד' ללימודי ליבה שמבקש שר החינוך שי פירון להפעיל עבור הציבור החרדי

להשאיר את בית המדרש נקי. תמונות אליסטרציה, למצולמים אין קשר לכתבה | צילום: פלאש 90

חינוך מחדש

"מוסד חרדי שלא ילמד ליבה לא יתקצב" << שבוע לאחר ריכוך הטונים מול הציבור החרדי, שובר שר החינוך שוב את הכלים << 'יעדי למידה' או 'חוגי העשרה' >> מהי 'תכנית פירון' להעמקת לימודי הליבה בחינוך החרדי? ואיך צפויה הנציגות החרדית להגיב לה

ואם למישהו לא היה ברור מהי השורה התחתונה במאבק הזה, טרח פירון להבהיר: "מי שילמד במוסדות שישטרפו לתכניות הליבה, המוסד שלו יתקצב במאה אחוז, מי שלא יצטרף, ייפגע".

'בית מדרש נקי'

אז מה מתכנן פירון לציבור החרדי? חודש בדיוק חלף מאז יום השבעת הממשלה וכניסתו של פירון לתפקידו, אבל במשרד החינוך לא ברור בשלב זה מה מתכוון השר לעשות בנוגע למוסדות החינוך החרדיים.

בינתיים נמשכת הפעילות הרגילה במשרד. בשום מקום לא נשלפו תכניות מגירה המבקשות לאכוף לימודי ליבה, ואיש עוד לא נערך לשינויים מרחיקי לכת מידיים.

הדרג המקצועי במשרד מודע היטב לעובדה שהשר הממונה הגיע מצויד בארגז שלם של שטרות לפירעון, בסל מלא בהבטחות ואמירות פופוליסטיות המבטיחות לחולל מהפכה בחינוך החרדי כמו בתחומים נוספים במשרד, אבל בינתיים שום דבר לא ירד לפסים מעשיים.

פירון עצמו נדרש בריאיון לשני שינויים שהוא צפוי לחולל בחינוך החרדי. בראשון הבטיח לקצץ מתקציבי המוסדות החרדיים: "הציבור החרדי ייאלץ להתאים את עצמו לתקציבים הנהוגים בציבור הכללי", אמר, "יש דברים בתקצוב שגורמים לי לחוסר נוחות".

השינוי השני והמשמעותי יותר נוגע לדרך שבה הוא מבקש להחיל את לימודי הליבה על התלמידים החרדיים. "ניזום תכניות חכמות שיתחשבו בקושי התרבותי של החרדים", אמר, "אם יבוא אדם חרדי ויגיד: 'להכניס לימודי מתמטיקה לתוך תלמודי תורה זה חילול השם', אז אקים לו מרכזי לימוד

דניאל הופשטר

ארבעה עמודים תמימים הקדיש העיתון הגדול במדינה - 'ידיעות אחרונות', לריאיון עם שר החינוך הרב שי פירון בגיליון יום העצמאות. ארבעה עמודים, אבל רק משפט אחד מתוכם זכה

לכותרת ראשית ולאזכורים תכופים בכלי התקשורת האחרים. שלא כמפתיע עסק הציטוט בשאלה החרדית הבערת.

"אף אחד לא יכול לכפות על מוסד פרטי מה ללמד", אמר פירון בהתייחסות ראשונה לסוגיית כפיית לימודי הליבה במוסדות החינוך החרדיים, "אבל מצד שני אין סיבה שאתקצב אותם. אתם רוצים כסף מהמדינה?" פנה שר החינוך לציבור החרדי, "לימודי הליבה הם התנאי. אם אתם לא אתי, אני לוקח את הכסף. המדינה לא יכולה לממן משהו שהוא בניגוד לאינטרסים שלה".

הכרתו של פירון באה רק שבוע אחרי שדוב"ריו, אנשיו והמעגל שהגיע אתו למשרד החינוך, עשו הרבה כדי לשכך את עצמת האיבה שהפגינה הציבוריות החרדית נגד פירון. שר החינוך עשה גם הוא מאמץ להראות כי הוא קשוב ללמידת צרכיו של הציבור החרדי, ובביקורו בסמינר הישן בירושלים כמו גם בהתבטאויות פומביות נוספות ריכך את הטון.

אמנם גם בריאיון לידיעות אחרונות הבהיר פירון כי "אני מאמין בהסכמה", אבל הוסיף כי זה רק אם "השיח רלוונטי ולא מתמססם. ברגע שארגיש שהשיח הפך למטרה ולא לאמצעי לא אהיה שם. אם לא נגיע להסכמה אנחנו צפויים למאבק לא פשוט".

שולט בחומר? שר החינוך פירון | צילום: פלאש 90

שיפעלו אחר הצהריים. בית המדרש יישאר נקי וטהור".

בעוד האמירה הראשונה עשויה להתקבל בברכה אצל המוסדות החרדיים שיוודעים את מה שפירון אולי עדיין לא למד, שתקציבי החינוך הכללי גבוהים בהרבה מתקציבי החינוך החרדי, האמירה השנייה מתקבלת בחשדנות, בחשש ואפילו בבוז קל. "שר החינוך במחילה מכבודו לא יודע על מה הוא מדבר", אומר ל'משפחה' מנהל תלמוד תורה גדול בבני ברק, "עוד לפני השאלה העקרונית של לימודי ליבה, גם אם לא במסגרת תלמודי תורה, שזו שאלה שעל גדולי התורה וההוריים להכריע בה. כל מי שיודע משהו על תלמודי תורה חרדיים, יודע שמרביתם מסיימים את הלימודים בשעה מאוחרת מאוד. בגיל עשר-אחת עשרה הילדים מסיימים את

הלימודים בחמש-שש אחר הצהריים. מה הוא מתכוון לעשות? לפתוח 'מרכזי לימוד אחרי צהריים' בשעות הערב המאוחרות? "אחד מהשניים", אומר האיש, "או ששר החינוך פשוט לא שולט בחומר, או שהוא מתכוון לגעת בתלמודי התורה ולא להשאיר אותם 'נקיים וטהורים'. אם הוא יזום הקמה של מרכזי לימוד אחר הצהריים, בהכרח הוא ידרוש לקצר את יום הלימודים בתלמודי התורה, ובמילים אחרות: להתערב בתוכני יום הלימודים שלנו, וזה דבר שלא יקרה".

תכנית או כותרת?

קשה לדעת אם אמירתו של שר החינוך על הקמתם של מרכזי לימוד ללימודי ליבה, נאמרה בלהט הרגע ובשטף הריאיון, או שהיא מבוססת על תכנית של ממש.

לדברי יועציו של השר, הריאיון כלל לא נערך בימים האחרונים, אלא בימים שקדמו לכניסתו של השר למשרד החינוך. לדבריהם, כל אמירותיו של פירון בריאיון, כולל דבריו על הציבור החרדי, צריכות להתפרש על הרקע הזה.

"כרגע השר לא הנחה להיערך לתכנית עבודה מחדשת בנוגע לחינוך החרדי", אומר אחד מאנשי השר ל'משפחה'. "גם אם ברור שתהיה תכנית כזו וברמת הכותרת ייתכן שהדברים ילכו לכיוון של הפרדת תלמודי התורה ממרכזי לימוד שילמדו ליבה, עדיין לא מדובר במשהו מידי. כל תכנית תדרוש עוד תקופת עבודה עד שתיושם".

14.26x32.25	32	עמוד 2	משפחה - חדשות של הציבור החרדי	18/04/2013	36613023-4
שמואל נאמן מוסד למחקר חרדי לאומית בטכניו - 85300					

התכנית הזו, שמוכאת בהבלטה בפרסומי תנועת 'הכל חינוך', מבקשת ליצור 'יעדי למידה' בדומה ליעדי הגיוס לצה"ל, כך שאחוז מסוים הולך וגדל מכלל התלמידים החרדים ילמד לימודי ליבה אחרי שעות הלימודים בתלמוד התורה.

התכנית הזו נתקלה בהתנגדות חרדית נחרצת, ובלחץ הנציגים החרדיים נבלמה עוד לפני שהגיעה לשולחן הממשלה שדנה בהמלצות ועדת טרכטנברג בקיץ הקודם.

על פי התכנית, על מנת להתמודד עם החסם המ-קצועי שמונע מחרדים להשתלב בשוק התעסוקה, תממן המדינה תכנית ללימודי ליבה אחרי שעות הלימודים בישיבה לחלק מהתלמידים החרדים החל מגיל היסודי, כשהתלמידים הללו לא יוכלו בהמשך לקבל מימון מהמדינה ללימודים אם לא ישתלבו בשוק התעסוקה.

ככל שהדברים אמורים בדוח טרכטנברג, נמצא הסעיף בין שורה ארוכה של סעיפים שביקשו לשלב לימודים כלליים במחזור חיי החינוך החרדי ולשלב את החרדים בשוק התעסוקה.

כאמור, ההתנגדות החרדית לסעיפים אלו הייתה גורפת. אולם לדברי גורמים שעסקו באותה תקר-פה בבחינת ההמלצות ובגיבוש העמדה החרדית כלפיהן, ההתנגדות הייתה לכלל ההמלצות ולא ספציפית לסעיף זה או אחר. "יכול להיות שהיו שם סעיפים שאפשר לדבר עליהם, אבל הפרק ככללותו לא היה מקובל עלינו" אומר האיש.

ובעוד הסעיף המופיע בהמלצות טרכטנברג אכן רדיקלי, לידי 'משפחה' הגיע עותק ממחקר נוסף שהוגש למשרד החינוך ומציע גרסה אחרת של תכנית להקמת מרכזי לימוד.

על פי דוח מחקר שפרסם **מוסד שמואל נאמן** בטכניון לפני כשנה והונח בין היתר על שולחנו של פירון, אין התכנות בשלב הזה להפיכת לימודי הליבה לחלק אינטגרלי מתכנית הלימודים החרדית. עם זאת מציע המחקר מודל שיאפשר מסגרת ל-ימודים חוץ בית-ספרית שתאפשר במימון המדינה להורים החפצים בכך, לשלוח את ילדיהם ללימודי ליבה במעין מסגרת לא פורמאלית של לימודים.

על פי המחקר, יכולה המדינה להביא את לימודי הליבה לתלמידי החינוך החרדי, באמצעות הנגשתם בצורה חיצונית באמצעות מימון מעין 'חוגי העשרה' הפורחים בציבור החרדי בשנים האחרונות.

על פי המחקר המבוסס על נתונים וחישובים עשויים היטב, חוגים כאלו במימון המדינה יעלו דרמטית את שיעורי לימודי הליבה במגזר החרדי, אך יפעלו בפיקוח מוחלט הרחק מהמסגרת החינוכית המקודשת.

בהמלצות המחקר, המליצו המחברים למדינה ליצור מודל חדש שכולל "הפעלת כיתות לימוד לילדים לאחר שעות הלימודים. אופי הלימוד יותאם לילדים חרדים והתכנים יועברו על ידי מו-רים חרדים".

המחקר מלווה גם בתכנית פעולה מעשית ובמסגרתה יתפוך החינוך הלא פורמאלי ל'גשר' בין משרד החינוך לחינוך החרדי.

דובריו של שר החינוך אינם מאשרים ואינם מכחישים כי אלו התכניות שמבקש פירון לקדם, אך ברור גם להם כי התכניות יתקלו בהתנגדות חרדית נחרצת.

בכל מקרה, לכאן או לכאן אם ירצה שר החינוך לקדם אחת משתי התכניות או כל תכנית אחרת, הוא צפוי לעשות זאת בקרוב ממש. עד החודש הבא יצטרך משרדו להעביר את הצרכים התקציביים למשרד האוצר, כשלכולם ברור כי תכנית להעמקת לימודי הליבה במגזר החרדי בכל פורמט שלא יהיה, תדרוש משאבים תקציביים רבים.

אם אכן תקרום אחת התכניות עור וגידים, יצטרך המשרד לפעול כבר בקרוב על מנת לשרטט את ראש הפרקים התקציביים.

"תהליך העבודה יתחיל בקרוב" אומר ל'משפחה' יועץ התקשורת של שר החינוך "וכשהוא יתחיל, הוא יהיה שקוף ויגיע לידע הציבור".

עוד לפני השאלה העקרונית של לימודי ליבה, גם אם לא במסגרת תלמודי תורה, שזו שאלה שעל גדולי התורה וההורים להכריע בה. כל מי שיודע משהו על תלמודי תורה חרדיים, יודע שמרביתם מסיימים את הלימודים בשעה מאוחרת מאוד

אולם דבריו של פירון ככל זאת לא באו ללא רקע. מבדיקת 'משפחה' עולה כי על שולחנם של מקבלי ההחלטות במשרד החינוך הונחו בשנה האחרונה דו"חות ומחקרים שערכו ועדה ממשלתית ומוסדות מחקר יוקרתיים, שמסקנתם הייתה כי כפיית לימודי ליבה במוסדות החינוך החרדיים אינה אפשרית בעת הזו, והדרך היחידה שבאמצעותה יוכל משרד החינוך להביא את תוכני הליבה אל התלמידים החרדיים היא מרכזי למידה שיפעלו שלא במסגרת תלמודי התורה.

שר החינוך בתפקידו הקודם כמנכ"ל תנועת 'הכל חינוך' נחשף לדוחות, ולדברי גורמים המעורים בנושא, אמירתו על 'תכניות חכמות' ללימודי ליבה, מבוססות עליהן.

בלימה חרדית

מה יש בהן בתכניות שכאמצעותן חושב פירון כי יוכל לאחוז את המקל משני קצותיו? אחת התכניות מבוססת על המלצות ועדת טרכטנברג, שבפרק השירותים החברתיים שלה המליצה לייצר מסגרת ללימודי חול אחרי שעות הלימוד בישיבות ובתלמודי התורה.